

діяльністю поліції може здійснюватися у формі залучення представників громадськості до спільного розгляду скарг на дії чи бездіяльність поліцейських та до перевірки інформації про належне виконання покладених на них обов'язків відповідно до законів та інших нормативно-правових актів України» [2]. Юридично закріплення даної норми відбулося, але виникають проблеми щодо фактичного розгляду скарг. Люди бувають різні і бачення закону, повинно бути однакове, але через свій людський фактор, деякі обставини будуть оцінюватись суб'єктивно, що може впливати на прийняте рішення, яке не може бути законним.

Отже, саме в ЗУ «Про Національну поліцію» вперше було юридично закріплено можливість громадського контролю за поліцією, зокрема за патрульною службою. Такий контроль дає змогу налагодити зв'язок між суспільством та поліцією, що в свою чергу повинно підвищити рівень довіри до поліції. Однак, фактично існує проблема участі громадськості в розгляді скарг працівниками поліції, яка в подальшому повинна бути усунена.

Використані джерела

1. Сінчук І.І. гарантії професійної діяльності поліцейських в сучасних умовах. URL: http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/3363/Harantii%20profesiinoi%20diialnosti%20politseiskykh%20v%20suchasnykh%20umovakh_%20Senchuk%20_2018.pdf?sequence=1&isAllowed=y
2. Закон України «Про Національну поліцію» Закон від 02.02.2015 № 580-VIII// База даних «Законодавство України». ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19/ed20180831>
3. Крупник А.С. Громадський контроль: сутність та механізми здійснення. *Теоретичні та прикладні питання державотворення*. 2007. №. 1. С. 96–115
4. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13.01.2011 №2939- VI. Урядовий кур'єр від 15.02.2011. № 28.

Саєнко М.І.,

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри теорії та історії
держави і права
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

ПРАВО НА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНФІДЕНЦІЙНОСТІ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ: КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

У законодавстві України існує декілька законів, щодо питань регулювання надання інформації про фізичних та юридичних осіб. Відповідно це і Закон «Про інформацію» [1], що регулює відносини щодо

одержання і поширення інформації, і Закон «Про захист персональних даних» [2], що визначає захист і обробку персональних даних, і Закон «Про доступ до публічної інформації» [3], який надає право на отримання інформації, що знаходиться у володінні розпорядників. Конституція України визначає у ч.2 ст.32, що не допускається збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини [4].

Першочерговим є розуміння того, яка особа є ідентифікованою, або такою, що може бути ідентифікована. Не повстає, як правило, питань щодо таких даних, як ім'я, адреса проживання, індивідуальний податковий номер. Ці дані окремо або в сукупності дають змогу власникові цих даних чітко ідентифікувати конкретну особу. Ситуація є трохи складнішою з даними, що ідентифікують особу опосередковано. І конфіденційна інформація, і персональні дані, стосуються фізичних осіб. Поняття ці відповідно не є тотожними. В реаліях сьогодення є проблематика щодо конфіденційної інформації та забезпечення її захисту.

Часткові площини зазначеної проблематики знайшли своє віддзеркалення у працях таких вчених, як В.В. Речицький, Н.В. Камінська, О.А. Дмитренко, Р.С. Концевой, Т.І. Обуховська, І.І. Романюк, О.О. Серебряник та інших.

У Законі «Про доступ до публічної інформації» зауважено що, конфіденційною є інформація, доступ до якої обмежено фізичною або юридичною особою, крім суб'єктів права що мають владні повноваження, та яка може поширюватися у визначеному ними порядку за їхнім бажанням відповідно до передбачених ними умов. Схоже поняття викладено в Законі «Про інформацію» у статті 21, а саме: «конфіденційною є інформація про фізичну особу, а також інформація, доступ до якої обмежено фізичною або юридичною особою, крім суб'єктів права що мають владні повноваження. Конфіденційна інформація може розповсюджуватися за бажанням (згодою) відповідної особи у конкретному нею порядку відповідно до передбачених нею умов, а також в інших випадках, визначених законом».

Потрібно вбачати, що обидва закони підтверджують, що тільки особи приватного права можуть вирішати, яка інформація про них є конфіденційною, а яка відкритою. Однак існує багато прикладів, коли не особа, а закон відносить якийсь вид інформації до конфіденційної, тобто законом за замовченням визначено режим «конфіденційно» Наприклад, Закон «Про інформацію» підтверджує, що до конфіденційної інформації про фізичну особу припадають, зокрема, дані про її національність, освіту, сімейний стан, релігійні переконання, стан здоров'я, а також адреса, дата і місце народження. Закон «Про державну статистику» включає принципи, згідно з яким до конфіденційної інформації зараховано первинні дані, отримані органами державної статистики від респондентів під час проведення статистичних спостережень, а також адміністративні дані щодо

респондентів, отримані органами державної статистики від органів, що займаються діяльністю, яку пов'язано із збиранням та використанням адміністративних даних. І такі приписи у законодавстві не часткові. Так до цього питання експерти акцентують, що «ймовірно, законодавець виходив з того, що в більшості випадків фізична особа не робитиме ініціативних дій з обмеження доступу інформації про себе (як це вимагається у дефініції, що міститься у Законі «Про доступ до публічної інформації»: «інформація, доступ до якої обмежено фізичною або юридичною особою») [5].

Таким чином, держава піддала захисту від розголосу певній, в основному чутливій, інформації навіть до обмеження доступу до неї фізичною чи юридичною особою, тим самим допускаючи волю особи обмежити доступ до такої інформації через її «чутливість». При цьому в самої особи зберігається право прийняти рішення про розкриття цієї інформації та не обмежувати надалі доступ до неї».

Також наголошуємо, що не вся інформація за бажанням особи може бути віднесена до конфіденційної. Є багато інцидентів, коли різними законами передбачено відкритість певної інформації, наприклад, про посаду і контакти по роботі, розпорядження бюджетними коштами, дані із відкритих реєстрів тощо. Законами може бути заборонено будь-кому обмежувати доступ до певної інформації. Фактично особа, якої стосується інформація, не має права встановлювати режим доступу до такої інформації.

А втім які б не були дії із відкритими персональними даними, наприклад, збирання, поширення тощо, підпадають під регулювання Закону «Про захист персональних даних». Принаймні це прямо не закріплено у цьому Законі, а втім таке розуміння логічно виникає із його положень, адже всі дії щодо обробки (збирання, реєстрація, накопичення, зберігання, адаптування, зміна, поновлення, використання і поширення (розповсюдження, реалізація, передача), знеособлення, ліквідація персональних даних, у тому числі з використанням інформаційних (автоматизованих) систем) спрямовані на захист саме тих персональних даних, які є конфіденційною інформацією. Інакше, на власника спускався б непомірний тягар обов'язків (наприклад, повідомляти суб'єкта персональних даних про зміну, видалення чи знищення його персональних даних відповідно до статті 21 Закону «Про захист персональних даних»), які ніяк було б виконати на практиці. Це реально сковувало б роботу будь-яких власників таких даних.

Ці дані є відкритими у доступі відповідно до законодавства і не можуть бути віднесені до конфіденційної навіть за бажанням відповідної особи. Будь-хто може обробляти їх без обмежень [6, с.107-108].

Попередньо можна дійти висновку що, одразу два закони регулюють відносини щодо надання конфіденційної інформації про фізичну особу, що знаходиться у володінні розпорядників інформації. І ці закони мають різні вимоги щодо оформлення запитів на інформацію. Відповідно до Закону «Про

доступ до публічної інформації» запитувач має право отримати інформацію незалежно від того, стосується вона його персонально чи ні, без пояснення причини подання запиту. Йому достатньо вказати у запиті своє ім'я, контактні дані, опис запитуваної інформації (підпис і дату, якщо запит письмовий). В той же час Закон «Про захист персональних даних», зобов'язує запитувача не тільки ідентифікувати себе (вказати паспортні дані, місце проживання тощо), а й вказувати мету і підстави отримання інформації.

Отже слід, керуватись саме Законом «Про доступ до публічної інформації». Важливим є те, до кого звернувся запитувач: до розпорядника інформації, визначеного у статті 13 Закону «Про доступ до публічної інформації» – цей Закон, якщо до іншого власника персональних даних, визначеного у статті 2 Закону «Про захист персональних даних» – відповідно Закон «Про захист персональних даних». Те, що конфіденційна інформація буде надаватись відповідно до Закону «Про доступ до публічної інформації», зовсім не означає, що вона може вільно на розсуд співробітника, який вивчає запит, поширюватись поміж невичерпного кола осіб. Ситуація зобов'язує якомога повніше оцінювати справи. І тільки дуже змістовні доводи на користь суспільного інтересу (який полягає лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини) можуть скерувати терези на користь розголошення інформації. Тим більш, якщо це стосується вразливої інформації.

Необхідно наголосити, що без такого балансу, ми автоматично закриваємо усі персональні дані, що не відповідають практиці Європейського суду з прав людини. В цьому і особливості, і звичайно ж складність застосування цих двох законів: ні право на інформацію, ні право на приватність не мають лідерства один над одним. Тільки у визначеному становищі з врахуванням визначених ситуацій ми зможемо сказати, яке з цих прав переважає.

Використані джерела:

1. Про інформацію: Закон України поточна редакція від 06.01.2011 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12/ed20110106> Дата доступу 01.12.2019.
2. Про захист персональних даних: Закон України поточна редакція від 30.01.2019 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17/stru> Дата доступу 01.12.2019.
3. Про доступ до публічної інформації: Закону України поточна редакція від 01.05.2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17> . Дата доступу 01.12.2019.
4. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> Дата доступу 01.12.2019.
5. Науково-практичний коментар до Закону України «Про доступ до публічної інформації» / за заг. ред. Д. Котляра К., 2012 с. 122, 126. URL: https://cedem.org.ua/wpcontent/uploads/2012/04/7efd195590f891f51d636939b9dd0ca9_1432818344.pdf
6. Камінська Н. В. Захист персональних даних: проблеми внутрішньодержавного, наднаціонального і міжнародно-правового регулювання. Науковий вісник Нац. акад. внутр. справ. 2015. № 3. С. 106–114.